

سوالات تستی فصل اول علوم و فنون یازدهم انسانی (پرش)

درس یکم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۷ و ۸ و ۹

۱ - توضیح مقابل کدام شخصیت نادرست است؟

① شاه نعمت الله ولی: در تصوف و طریقت مقامی بلند داشته و دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد.

② خواجه کرمانی: چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده و در غزل از حافظ تأثیر پذیرفته است.

③ خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی: کتاب «جامع التواریخ» او به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است و تأسیس عمارت ربع رشیدی اقدام مهم فرهنگی او بود.

④ عبید زاکانی: «رساله دلگشا» «اخلاق الاشراف» و «صد پند» از آثار منشور اوست.

۲ - نام مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود او چه بود و موضوع کتاب مرصادالعباد چیست؟

① مکاتیب / سلوک دین و تربیت نفس انسانی

② مکاتیب / سیر و سلوک عارفانه

③ فیه ما فیه / سیر و سلوک عارفانه

④ فیه ما فیه / سلوک دین و تربیت نفس انسانی

۳ - کدام گزینه تاریخ ادبیات قرن هفتم را درست معرفی نمی‌کند؟

① «فیه مافیه» و «مکاتیب» از جمله آثار منشور مولوی است.

② «مرصاد العباد» اثر نجم الدین رازی و در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی است.

③ «المعجم» کتابی در زمینه علم عروض و قافیه و بدیع و نقد شعر است و نثر آن در اصل کتاب ساده و عالمانه است.

④ فخرالدین عراقی در مثنوی «عشاق‌نامه» به مباحث عرفانی پرداخته و کتاب «لمعات» او در قالب

نظم و در زمینه تعلیمات دینی و تهذیب نفس است.

۴ - تمام گزینه‌ها از نظر تاریخ ادبیات کاملاً درست هستند؛ به جز گزینه

① دولتشاه سمرقندی تذکره خود را به تشویق امیر علیشیر نوایی نوشت و در آن به شرح احوال شاعران ایرانی پرداخت.

② جامی در «نفحات الانس» از عطار، در «بهارستان» از سعدی و در «تحفه الاحرار» از نظامی تقلید کرده است.

③ در قرن نهم افرادی مانند جامی و دولتشاه سمرقندی کتاب‌های ارزشمندی نوشتند و به همین دلیل می‌توان رونقی بنیادی برای ادبیات این دوره قائل شد.

④ در زمان حکومت پسر شاهرخ تیموری، نسخه‌هایی از قرآن و شاهنامه به وسیله هنرمندان با خط خوش نوشته و با تصاویر زیبا آراسته شدند.

۵- هریک از توضیحات زیر، به ترتیب معرف کدام شخصیت است؟

الف «مردی دهقان پیشه بود. وی در شعر خود قناعت‌پیشگی و بی‌اعتباری دنیا را مورد تأکید قرار می‌دهد.

ب «لحن سخن او گزنده، طنز آمیز و سرشار از اصلاح طلبی است و شعرش به قول خود او «همه بیت الغزل معرفت» است.

ج «کتاب او تاریخ پیامبران خلفای چهارگانه خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ هـ ق. دربرمی‌گیرد.

د «او چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده که نشان دهنده استادی‌اش در شاعری است. شعر او در مجموع، کمال یافته و پخته است.

① خواجهی کرمانی - عبید زاکانی - نصرالله منشی - جامی

② ابن یمین - عبید زاکانی - عطاملک جوینی - خواجهی کرمانی

③ خواجهی کرمانی - حافظ - عطاملک جوینی - جامی

④ ابن یمین - حافظ - حمدالله مستوفی - خواجهی کرمانی

۶ - کدام گزینه‌ها کاملاً درست است؟

الف - موضوع «تاریخ گزیده» تاریخ پیامبران خلفای چهارگانه خلفای بنی عباس و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ هـ ق است.

ب - مثنوی «جمشید و خورشید» اثر سلمان ساوجی و به شیوه داستان‌های نظامی است.

ج - موضوع شعر ابن یمین عاشق‌پیشگی و بی‌اعتباری دنیا است.

د - لحن سخن حافظ گزنده طنز آمیز و سرشار از خیرخواهی است و در غزل وی فرهنگ گذشته ایران باستان با همه کمال رخ می‌نماید.

۱ الف - د ۲ ج - ب ۳ ب - الف ۴ ج - د

۷ - کدام گزینه درباره شخصیت‌ها و آثار قرن هشتم صحیح است؟

۱ ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قصاید اخلاقی آشکار کرده است.

۲ سلمان ساوجی در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک خراسانی است.

۳ تاریخ گزیده نوشته حمدالله مستوفی، درباره تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران تا سال ۸۳۰ هـ ق. است.

۴ عبید زاکانی نه تنها در شعر که در نثر نیز دارای طنزهای ماندگاری است و رساله دلگشا، اخلاق‌الاشراف و صد پند از آن جمله‌اند.

۸ - با توجه به اوضاع ادبی قرن هفتم هجری کدام گزینه نادرست است؟

۱ با از بین رفتن خلافت عباسی توجه به زبان فارسی افزایش یافت.

۲ در این دوران قالب‌های جدیدی در شعر و نثر پدید آمد.

۳ نثر در این دوره به دو جریان ساده‌نویسی و پیچیده‌نویسی گرایش پیدا کرد.

۴ مثنوی که زبان دل و عشق بود، در شعر این دوره رواج بسیاری یافت.

۹ - تکیه شاعران سرخورده و منزوی قرن هفتم پس از حمله مغولان بر چه موضوعاتی بود و عبید زاکانی کدام اثر را به نثر نوشته است؟

۱) ترویج روحیه تسامح و تساهل - بی ثباتی دنیا / اخلاق الاشراف

۲) بیان حقایق عرفانی - بی اعتقادی به مذهب رایج / صد پند

۳) بی اعتباری دنیا - تربیت نفس انسانی / رساله دلگشا

۴) خدمت به خلق - آزادگی / موش و گربه

۱۰ - همه گزینه ها به جز گزینه درست است.

۱) حمدالله مستوفی از مورخان مشهور ایران و نویسنده کتاب تاریخ گزیده است. این کتاب تاریخ

پیامبران خلفای چهارگانه خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۸۳۰ ه.ق. در بر می گیرد.

۲) عبید زاکانی شاعر خوش ذوق و آگاهی است که نکته یابی و انتقادهای ظریف اجتماعی او معروف است. شاعری که ناملایمات اوضاع آشفته روزگار خود را برنمی تافت و تزویر حاکمان را در آثارش به تصویر می کشید.

۳) حافظ از شاعران سرآمد قرن هشتم است. لحن او گزنده طنز آمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است و شعرش به قول خود او همه بیت الغزل معرفت است.

۴) ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود. وی در شعر خود قناعت پیشگی و بی اعتباری دنیا را مورد تأکید قرار می دهد.

۱۱ - انتساب چند اثر به نویسنده یا سراینده آن، درست نیست؟

(مثنوی معنوی مولوی) - (عشاق نامه: شمس قیس رازی) - (جمشید و خورشید: سلمان ساوجی) -

(جامع التواریخ: عطاملک جوینی) - (دیوان شمس: شمس تبریزی) - (المعجم: فخرالدین عراقی) -

(فیه مافیه: مولوی) - (تاریخ جهانگشا: خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی)

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) شش

۱۲ - کدام گزینه درباره تاریخ ادبیات قرن هفتم نادرست است؟

۱) پدید آمدن قالب های جدید در شعر و نثر

۲) برخوردار نبودن شعر این عصر از معانی عمیق آسمانی و انسانی

۳) به وجود آمدن آثار ارزشمندی در حوزه های ری، فارس و همدان

۴) سست و نابسامان شدن زبان و ادبیات فارسی

۱۳ - دو جریان شعری و از «سبک خراسانی» فاصله گرفته بودند و کم کم جریان سبکی ادبیات به سویی گرایش می‌یابد که آن را «سبک عراقی» می‌نامند.

۱) سامانی، آذربایجانی ۲) بینابین، ترکستانی ۳) آذربایجانی، بینابین ۴) ترکستانی، سامانی

۱۴ - دو مصراع «سخن ملکی است سعدی را مسلم» و «همه قبله من عالمان دین بودند.» به ترتیب از کدام شاعران است؟

۱) سعدی - مولوی ۲) سعدی - سعدی ۳) حافظ - مولوی ۴) حافظ - سعدی

۱۵ - جاهای خالی را آثار کدام گزینه، به ترتیب پر می‌کند؟

«عراقی در کتاب خود، سیر و سلوک عارفانه را بیان کرده است.

..... از نخستین و مهمترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است.

..... از آثار منظوم عبید زاکانی است.

جامی در کتاب شیوه تذکره الاولیای عطار را به کار برد.

..... مهم‌ترین کتاب مؤسس عمارت ربع رشیدی در تبریز است.

۱) لمعات - المعجم - موش و گربه - نفحات الانس - جامع‌التواریخ

۲) عشاق‌نامه - المعجم - اخلاق الاشراف - تحفه الاحرار - تاریخ گزیده

۳) لمعات - مرصاد العباد - موش و گربه - تحفه الاحرار - تاریخ جهانگشا

۴) عشاق‌نامه - مرصاد العباد - رساله دلگشا - جمشید و خورشید - تاریخ جهانگشا

۱۶ - توضیح کدام کتاب نادرست است؟

۱) عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی در هر فصل از این کتاب به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن

خود را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است.

۲) تاریخ جهانگشا: خواجه رشیدالدین این کتاب را در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او تاریخ

خوارزمشاهیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح نوشته است.

۳) مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد: نجم دایه این کتاب را در بیان سلوک دین و تربیت نفس

انسانی نوشت.

۴) تذکره دولتشاه: دولتشاه سمرقندی، در این کتاب شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی

از آغاز تا زمان خود را آورده است.

۱۷ - موضوع آثار کدام گزینه به ترتیب زیر است؟

- مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود او
- در هر فصل این مثنوی، به یکی از مباحث عرفانی میپردازد و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان می‌برد.

- در شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی که در قرن نهم نوشته شده است.

- نخستین و مهم‌ترین اثر در علم عروض قافیه، بدیع و نقد شعر است.

۱) مکاتیب / عشاق نامه / تذکره دولتشاه / المعجم فی معاییر اشعار العجم

۲) فیه مافیه / تحفه الاحرار / جمشید و خورشید / تاریخ گزیده

۳) مجالس سبعة / عشاق نامه / تذکره دولتشاه / تاریخ گزیده

۴) مکاتیب / تحفه الاحرار / عشاق نامه / المعجم فی معاییر اشعار العجم

۱۸ - از دیدگاه تاریخ ادبیات همه موارد کاملاً درست است، به جز:

- ۱) بازماندگان تیمور کم و بیش از فرهنگ ایرانی تاثیر پذیرفتند و ادبیات رونقی تازه گرفت و تاریخ نویسی نیز ادامه یافت.

۲) جامی در کتاب نفحات الانس خود به شیوه تحفه الاحرار نظامی به بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان پرداخته است.

۳) بایسنقر میرزا هنرمند و هنر دوست بود و در زمان او هنرمندان قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند.

۴) پس از مرگ تیمور، شاهرخ با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود از هنرمندان خوشنویس نقاش و شاعر حمایت نمود.

۱۹ - کدام عبارت از نظر تاریخ ادبیات کاملاً درست است؟

۱) رساله دلگشا و موش و گربه از آثار منشور عبید زاکانی است.

۲) نجم دایه عارف وارسته قرن هشتم، کتاب مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد را در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی نوشت.

۳) شعر خواجه در مجموع کمال یافته و پخته است.

۴) شمس قیس رازی صاحب یکی از مهمترین آثار در علم عروض، قافیه، بیان و نقد شعر است.

- ۲۰ - هریک از گزارش‌های زیر به ترتیب درباره سخن‌پردازان کدام گزینه است؟
- کتاب او درباره تاریخ پیامبران خلفای چهارگانه خلفای بنی عباس و تاریخ ایران است.
- لحن سخن او گزنده طنز آمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است.
- مثنوی «جمشید و خورشید او به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

۱) حمدالله مستوفی - عبید زاکانی - سلمان ساوجی

۲) عطاملک جوینی - حافظ - خواجوی کرمانی

۳) حمدالله مستوفی - حافظ - سلمان ساوجی

۴) عطاملک جوینی - عبید زاکانی - خواجوی کرمانی

۲۱ - کدام گزینه درباره قرن هشتم درست نیست؟

۱) در این قرن فرصت ابراز عقیده از سوی صاحبان مذهب‌های مختلف پدید آید.

۲) در این قرن قلمرو بالندگی زبان و فرهنگ فارسی عرصه وسیعی یافت.

۳) عراق عجم به ویژه شهر شیراز همچنان در حکم مرکز ادبی این عصر به شمار می‌رفت.

۴) به دلیل از بین رفتن دربارهای ادب دوست ایرانی تبار غزل سرایی از رونق افتاد.

۲۲ - پدیدآورندگان «مثنوی عشاق نامه، مکاتیب، موش و گربه، نفحات الانس» به ترتیب خالق آثار نیز هستند.

۱) سیر العباد الی المعاد، فیه مافیه، جمشید و خورشید، بهارستان

۲) لمعات، مجالس سبعة، اخلاق الاشراف، تحفة الاحرار

۳) جامع التواریخ، مثنوی معنوی، رساله دلگشا، نحات الانس

۴) لمعات، گلستان، صد پند، تاریخ گزیده

۲۳ - جاهای خالی عبارت زیر را کدام گزینه کامل می‌کند؟

«نثر در قرن هفتم بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی نویسی در آثاری مثل و و دیگر نویسی در آثاری هم چون و دیده می‌شود.»

۱) مرسل، طبقات ناصری چهار مقاله، متکلف، مرزبان نامه و راوینی، تاریخ گزیده

۲) ساده، طبقات ناصری، مرصاد العباد، پیچیده، تاریخ و صاف، تاریخ جهان گشای جوینی

۳) پیچیده، چهار مقاله، تاریخ جهانگشای جوینی، مصنوع، تاریخ و صاف، نفحات الانس

۴) کلیله و دمنه، مرصاد العباد، ساده، تذکره دولتشاه، چهار مقاله

۲۴ - کدام یک از گزاره‌های زیر درباره شاعران و نویسندگان قرن هشتم کاملاً درست است؟

- ۱) عبید زاکانی از غزل‌سرایان نامی است که بر شعر حافظ تأثیر گذاشته است.
- ۲) نویسنده کتاب «تاریخ گزیده» از چهره‌های علمی و سیاسی عصر ایلخانان به شمار می‌رود.
- ۳) خواجهی کرمانی چند مثنوی به پیروی از جامی سروده است.
- ۴) سلمان ساوجی در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی دارد و مثنوی «جمشید و خورشید» او به شیوه داستان‌های نظامی است.

۲۵ - توضیح کدام اثر در مقابل آن نادرست است؟

- ۱) المعجم فی معاییر اشعار العجم: شمس قیس رازی، این کتاب را در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر نوشت.
- ۲) عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی در هر فصل این مثنوی به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن خود را با تمثیل و حکایت به پایان برده است.
- ۳) مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد: نجم دایه این اثر را در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی نوشت.
- ۴) تاریخ جهانگشا: عطاملک جوینی این اثر را در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او، تاریخ هخامنشیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح نوشت.

۲۶ - کدام گزینه در مورد «جامی» صحیح است؟

- ۱) معروف‌ترین شاعر قرن هشتم هجری است.
- ۲) در آثارش از سعدی، نظامی و عطار تقلید کرده است.
- ۳) سر سلسله صوفیان نعمت‌اللهی به شمار می‌رود.
- ۴) کتاب نفحات الانس را در شرح احوال شاعران نوشت.

۲۷ - در کدام گزینه همه آثار ذکر شده به تقلید از آثار پیشین نگاشته شده‌اند؟

- ۱) تحفه الاحرار - دیوان شمس - بهارستان
- ۳) گلستان - تحفه الاحرار - تذکره الاولیا
- ۲) نفحات الانس - بهارستان - تحفه الاحرار
- ۴) نفحات الانس - تحفه الاحرار - گلستان

۲۸ - هر عبارت زیر معرف یک شخصیت ادبی است. کدام گزینه این اشخاص را به درستی معرفی کرده است؟

- (الف) وی یک کتابش را به تقلید از گلستان و یک کتابش را به شیوه تذکره الاولیا نوشته است.
 ب شاعر قرن نهمی که در تصوف و طریقت مقامی بلند داشت و دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد.
 ج) مثنوی‌هایی که به پیروی از نظامی سرود، نشان‌دهنده استادی او در شاعری است.
 د) شاعر عصر سربهداران که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.

۱) جامی - شاه نعمت الله - خواجه کرمانی - ابن یمن

۲) سلمان ساوجی - حمدالله مستوفی - عبید زاکانی - خواجه کرمانی

۳) جامی - دولت‌شاه سمرقندی - خواجه کرمانی - عبید زاکانی

۴) خواجه کرمانی - نعمت الله ولی - جامی - ابن یمن

۲۹ - توضیحات کدام گزینه درست نیست؟

۱) معروف‌ترین شاعر قرن نهم کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت. نفحات الانس را به پیروی از نظامی سرود.

۲) سلمان ساوجی از شاعران قرن هشتم است که در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته است. مثنوی جمشید و خورشید او به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

۳) مثنوی عشاق نامه از آثار فخرالدین عراقی است. وی در هر فصل این مثنوی به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است.

۴) دولت‌شاه سمرقندی از نویسندگان قرن نهم است که تذکره دولت‌شاه را به تشویق امیر علیشیر نوایی نوشته است. این کتاب شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.

۳۰ - کدام مورد از دیدگاه تاریخ ادبیات غلط است؟

۱) نجم دایه صاحب مرصادالعباد، اثر خویش را در تربیت نفس انسانی نوشت. نثر کتاب گاه مصنوع و گاهی دارای سجع و موازنه است.

۲) دولت‌شاه سمرقندی تذکره دولت‌شاه را به تشویق امیر علیشیر نوایی در شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی نگاشت.

۳) فخرالدین عراقی در کتاب لمعات خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.

۴) موضوع کتاب تاریخ گزیده؛ تاریخ پیامبران خلفای چهارگانه خلفای بنی عباس و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ هـ. ق است.

۳۱ - شاعر ابیات زیر در اشعار خود بر کدام مفاهیم تأکید کرده است؟

«مرد آزاده در میان گروه گرچه خوش خو و عاقل و داناست
محترم آنکھی تواند بود که از ایشان به مالش استغناست

۱) قناعت - تلفیق عشق و عرفان ۲) انتقاد اجتماعی - بیان ناملايمات روزگار

۳) انتقاد اجتماعی - بی اعتباری دنیا ۴) بی اعتباری دنیا - قناعت

۳۲ - مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

۱) راضی نشد که تکیه زند بر سریر ملک درویش را که پایه همت بلند بود

۲) فلک تاج سعادت می دهد ارباب حشمت را همین سنگ ملامت بر سر درویش می آید

۳) من که دارم در گدایی گنج سلطانی به دست کی طمع در گردش گیتی دون پرور کنم

۴) درویش را نباشد برگ سرای سلطان ماییم و کهنه دلقي کاتش در آن توان زد

۳۳ - کدام یک از آثار جامی به ترتیب به تقلید از سعدی و نظامی نوشته شده است؟

۱) تحفه الاحرار - بهارستان ۲) بهارستان - تحفه الاحرار

۳) نفحات الانس - تحفه الاحرار ۴) تحفه الاحرار - نفحات الانس

۳۴ - در کدام گزینه یکی از آثار، مربوط به قرن هشتم نیست؟

۱) موش و گربه، المعجم فی معاییر الاشعار العجم ۲) رساله دلگشا، صد پند

۳) تاریخ گزیده، دیوان حافظ ۴) اخلاق الاشراف، جمشید و خورشید

۳۵ - نثر شیوا، آراسته و دل انگیز است که در بین متون عارفانه از مرتبه والایی برخوردار

است نثر کتاب گاهی ساده و گاهی دارای و است. نجم الدین رازی آن را در

قرن هفتم نوشته است.

۱) مرصاد العباد - سجع - موازنه ۲) عشاق نامه - ترصیع - موازنه

۳) مرصاد العباد - سجع - جناس ۴) عشاق نامه - سجع - موازنه

۳۶ - برای کدام یک از نویسندگان زیر کتابی ذکر نشده است؟ «اخلاق الاشراف - تاریخ گزیده -

نفحات الانس - تاریخ جهانگشا»

۱) عبید زاکانی ۲) جوینی ۳) فخرالدین عراقی ۴) حمدالله مستوفی

۳۷ - همه گزینه‌ها به جز گزینه در مورد تاریخ ادبیات قرن هشتم درست است.

- ① قصاید سلمان ساوجی در سبک عراقی است.
 ② در منظومه موش و گربه ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.
 ③ حمدالله مستوفی از شاعران داستان سرای قرن هشتم است.
 ④ مثنوی جمشید و خورشید به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

۳۸ - پس از مرگ تیمور، شاهرخ از کدام هنرمندان حمایت و پشتیبانی نمود و موجب ترویج آن هنرها شد؟

- ① نقاش، شاعر، تذهیب‌کار
 ② نقاش، شاعر، نقاد، نقاش
 ③ خوش‌نویس، نقاش، شاعر
 ④ مورخ، شاعر، خوش‌نویس
- ۳۹ - عبدالرحمان جامی در کدام اثر خود به شرح احوال عارفان و طرح مسائل و حقایق عرفانی پرداخته است؟ این اثر بر شیوه کدام اثر به نگارش درآمد؟

- ① بهارستان - تذکره الاولیا
 ② بهارستان - تذکره دولتشاه
 ③ نفحات الانس - تذکره الاولیا
 ④ نفحات الانس - تذکره دولتشاه
- ۴۰ - در کدام گزینه به ترتیب نام کتابی مربوط به جریان «پیچیده‌نویسی» نثر و نام کتابی مربوط به جریان «ساده‌نویسی» نثر آمده است؟

- ① مرصاد العباد - طبقات ناصری
 ② تاریخ جهانگشای جوینی - طبقات ناصری
 ③ تاریخ و صاف - تاریخ گزیده
 ④ مرصاد العباد - تاریخ و صاف
- ۴۱ - در قرن هشتم هجری از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی تبار از رونق افتادن را در پی داشت.

- ① مثنوی سرایی
 ② غزل سرایی
 ③ قصیده سرایی
 ④ قطعه سرایی

۴۲ - کدام توصیف مربوط به کتاب تذکره دولتشاه است؟

- ① دولتشاه سمرقندی این کتاب را در قرن نهم نوشته است.
 ② در آن شرح احوال بیش از هزار شاعر ایرانی آمده است.
 ③ موضوع آن زندگی نامه عارفان نامدار است.
 ④ این کتاب شرح احوال بیش از صد شاعر ایرانی و غیر ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.

۴۳ - جاهای خالی عبارات زیر را واژگان کدام گزینه به ترتیب پر می کند؟

الف - مولانا از شاخص ترین شاعران عارف است که در دو محور و آثار جاودانه ای پدید آورد.

ب - کتاب جامع التواریخ از مهمترین آثار می باشد.

ج - فخرالدین عراقی در کتاب مثنوی خود، در هر فصل به یکی از مباحث عرفانی پرداخته است.

د - در سرودن غزل های عاشقانه سرآمد شاعران و نویسندگان فارسی زبان است.

۱) اخلاق و عرفان / خواجه رشیدالدین / لمعات / مولانا

۲) اندیشه و احساس / عطاملک جوینی / عشاق نامه / سعدی

۳) اخلاق و حکمت / عطاملک جوینی / لمعات / مولانا

۴) اندیشه و احساس / خواجه رشیدالدین / عشاق نامه / سعدی

۴۴ - به ترتیب هر یک از گزاره های زیر مربوط به کدام شاعر است؟

- از شاخص ترین شاعران عارف است که در دو محور اندیشه و احساس آثار جاودانه دارد.

- شاعر خوش ذوق و آگاهی است که نکته یابی و انتقادهای ظریف اجتماعی او معروف است.

- از شاعران نام آور و صاحب غزل های عرفانی زیباست که عشاق نامه از آثار اوست.

- از نویسندگان زبردست قرن هفتم که نخستین اثر علم عروض، قافیه و بدیع و نقد شعر را نوشته است.

۱) مولانا - عبید زاکانی - فخرالدین عراقی - شمس قیس رازی

۲) فخرالدین عراقی - عبید زاکانی - عطاملک جوینی - خواجه رشیدالدین

۳) مولانا - عطاملک جوینی - فخرالدین عراقی - شمس قیس رازی

۴) فخرالدین عراقی - عطاملک جوینی - عبید زاکانی - خواجه رشیدالدین

۴۵ - کدام گزینه درباره وضعیت تاریخ ادبیات فارسی در قرن هفتم نادرست است؟

۱) اولین نشانه های تغییر سبک خراسانی به سبک عراقی از زمان سلجوقیان آغاز شد.

۲) زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی رونق بیشتری گرفت.

۳) تاریخ و صاف و تاریخ جهانگشای جوینی از نمونه های پیچیده نویسی نثر قرن هفتم است.

۴) مرصاد العباد اثر ارزشمند نجم الدین کبری در بیان سلوک دین و ترتیب نفس انسانی بود.

۴۶ - شاعران یا نویسندگان کدام گزینه، هم عصر هستند؟

۱) خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی - شمس قیس رازی - حمدالله مستوفی

۲) عطاملک جوینی - فخرالدین عراقی - شاه نعمت الله ولی

۳) سعدی - خواجهی کرمانی - حافظ

۴) سلمان ساوجی - ابن یمین - عبید زاکانی

۴۷ - هر فصل مثنوی..... به یکی از مباحث عرفانی پرداخته است پدیدآورنده آن سخن را با

تمثیل و حکایت به پایان برده است.

۱) عشاقنامه ۲) لمعات ۳) جمشید و خورشید ۴) مرصاد العباد

۴۸ - کدام گزینه درباره عهد تیموری نادرست است؟

۱) ادبیات در این دوره به طور کل، با نوآوری و ابداع مضامین تازه همراه شد.

۲) کسانی مانند جامی و دولت شاه سمرقندی کتاب های ارزشمندی نوشتند.

۳) کتب تحقیقی در این دوره عمدتاً سطحی بود.

۴) هنرهای مینیاتور معماری و تذهیب گسترش یافت و تاریخ نویسی نیز ادامه یافت.

۴۹ - کدام گزینه مناسب ترین پاسخ برای جای نقطه چین است؟

«بایسنقر میرزا پسر شاه رخ نیز هنرمند و هنر دوست بود و در زمان او هنرمندان، و

..... را به خط خوش نگاشتند و با تصویری زیبا آراستند و آثاری ماندگار از هنر اسلامی عرضه

کردند.»

۱) قرآن کریم - خمسه نظامی ۲) قرآن کریم - شاهنامه فردوسی

۳) نهج البلاغه - خمسه نظامی ۴) نهج البلاغه - شاهنامه فردوسی

درس دوم: پایه های آوایی

۵۰ - تعداد پایه های آوایی همه مصراع ها با مصراع زیر یکسان است، به جز:

«به چندین رنگ می گردد بهار از سیلی بادی»

۱) دوش گفתי ماجرای وصل و هجرانت به من ۲) چرا هر دم از پیش ما می گریزی

۳) دمی ای کاش ساقی لعل آن زیبا جوان گردد ۴) بی تو حرام است به خلوت نشست

۵۱ - تعداد پایه‌های آوایی کدام مصراع با عدد داخل کمانک هماهنگ است؟

۱) ز دریای عمان برآمد کسی (۳) ۲) که در اندرون بوریایی ندارد (۴)

۳) تا به شب امروز ما را عشرت است (۴) ۴) نه خصمی کز کمندش می‌توان رست (۴)

۵۲ - نشانه‌های هجایی بیت «مرا نیم‌جانی است بردار با خود / به کویش رسان گر کند جان گرانی» در کدام گزینه آمده است؟

۱) --- U / --- U / --- U ۲) - U - / - - U - / - - U -

۳) -- U / -- U / -- U / -- U ۴) - U - / - U - / - U - / - - U -

۵۳ - تعداد هجاهای اولین پایه‌های آوایی بیت کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) روان پرور بود خرّم بهاری که گیرم پای سروی دست یاری

۲) کسی کز عمر بهتر بود پیشم نبود او هم وفادار آزمودم

۳) به از صبحی تو خلقان را به هر روز به از خوابی ضعیفان را به شب‌ها

۴) یکی جام بنمودشان در الست که از جام خورشید دارند ننگ

۵۴ - مرز پایه‌های آوایی و نشانه‌های هجایی گزینه دقیقاً همانند مصراع هر که شیرینی فروشد مشتری بر وی بجوشد، است.

۱) ای که می‌دانی ندارم غیر درگاهت پناهی ۲) اشک گهر طینت ما راه تپش سر نکند

۳) بسی پادشاهی کنم در گدایی ۴) برو شیر درنده باش ای دغل

۵۵ - کدام ابیات از چهار پایه آوایی تشکیل نشده‌اند؟

الف) این زمان دوران جان دادن رسید نوبت در خاک افتادن رسید

ب) خوشش باد آن نسیم صبحگاهی که درد شب‌نشینان را دوا کرد

پ) میر من خوش میروی کاندروپا می‌رمت خوش خرامان شو که پیش قد رعنا می‌رمت

ت) بهار عمر خواه ای دل و گرنه این چمن هر سال / چو نسرين صد گل آرد بار و چون بلبل هزار

آرد

۱) پ، ت ۲) ت، الف ۳) الف، ب ۴) پ، ب

درس سوم: تشبیه

۵۶ - کدام بیت فاقد تشبیه است؟

- ۱) ربودی تو آب عقیق از لبانت
 شکستی تو نرخ نبات از کلامت
 ۲) ای وای آن ماهی که او پیوسته بر خشکی فتد
 ای وای آن مسی که او بر کیمیا عاشق نشد
 ۳) به خال چشم تو هر کس که دیده باز کند
 گمان کند که جدا گشته نافه آهو
 ۴) زکات لعل لبث را بسی طلبکارند
 میان این همه خواهند گان به من چه رسد

۵۷ - در کدام گزینه تمام ارکان تشبیه وجود ندارد؟

- ۱) غنچه‌سان سر در گریبان آر وحشی بعد از این
 بگذر از گلزار و با اهل طرب بگذار گل
 ۲) وز فراوان ابر رحمت ریخته باران فضل
 رانده‌ای را بر امید عفو شادان دیده‌اند
 ۳) چون آینه جان نقش تو در دل بگرفته است
 دل در سر زلف تو فرو رفته چو شانه است
 ۴) از شمار موج‌ه این بحر غافل نیستیم
 پای تا سر چشم بینایم، همچون حباب

۵۸ - در کدام گزینه تشبیه بلیغ به کار رفته است؟

- ۱) دام به راهت پرست، شو تو چو آهو
 ۲) دین گرامی شد به دانا و به نادان خوار گشت
 ۳) چند بوئی زلف چون شمشاد و روی چون سمن
 ۴) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

۵۹ - در بیت زیر کدام گزینه «مشبه به» نیست؟

«این نان و آب چرخ چو سیل است بی‌وفا / من ماهیم، نهنگم، عمانم آرزوست»

- ۱) سیل
 ۲) عمان
 ۳) ماهی
 ۴) نهنگ
- ۶۰ - در بیت «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» چند تشبیه

بلیغ اضافی آمده است؟

- ۱) یک
 ۲) دو
 ۳) سه
 ۴) چهار

۶۱- در کدام گزینه به ترتیب ارکان تشبیه نادرست بیان شده است؟

① گر چشم و جان عاشقان چون ابر طوفان بار شد اما دل اندر ابر تن چون برقها رخشان شود
(مشبه - وجه شبه)

② آنکه لرزد همچون مرغ نیم بسمل صبح و شام در زمستان پیکر عریان دهقان است و بس
(مشبه به - مشبه)

③ دور از تو در جهان فراخم مجال نیست عالم به چشم تنگدلان چشم سوزن است (وجه شبه - مشبه به)

④ پر نور شو چون آسمان سرسبز شو چون بوستان شو آشنا چون ماهیان کان بحر عمان می رسد (وجه شبه - مشبه به)

۶۲- در کدام گزینه تشبیه به کار نرفته است؟

① برآمد بادی از اقصای بابل هبوش خارّه درّ و باره افکن

② به کردار چراغ نیم مرده هر ساعت فزون گرددش روغن

③ فرو بارید بارانی ز گردون چنان چون برگ گل بارد به گلشن

④ ز روی بادیه برخاست گردی که گیتی کرد همچون خَزّ ادکن

۶۳- از موارد زیر کدام یک تشبیه بلیغ نیست؟

① چراغ دانش ② حسّ وجود ③ زندان تن ④ دریای غم

۶۴- در بیت زیر کدام رکن تشبیه محذوف است؟

«مرا ستاره صبحی که هر چه کوشیدم شد آخر از نظرم ناپدید مادر بود»

① ادات تشبیه ② مشبه

③ مشبه به ④ وجه شبه

۶۵- در مصراع اول بیت زیر کدام یک از ارکان تشبیه، محذوف است؟

«تو را آتش عشق اگر پر بسوخت مرا بین که از پای تا سر بسوخت»

① وجه شبه ② مشبه به ③ مشبه ④ ادات تشبیه

۶۶ - در کدام یک از ابیات زیر «تشبیه فشرده» وجود دارد؟

- ۱) رُخش چون خرمن گل از لطافت
لبش چون غنچه از کوچک دهانی
- ۲) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی
- ۳) گر به کف مانند گل مشت زری می‌داشتم
در بغل چون غنچه گلبرگ تری می‌داشتم
- ۴) به جان می‌ماند از پاکی لب دلبر که من دارم
به مه می‌ماند از خوبی رخ جانان که من دیدم

۶۷ - در کدام بیت شاعر از آرایه تشبیه، بیشتر استفاده کرده است؟

- ۱) اشک چون گوگرد سرخ ای یار من
کرد همچون زر مس رخسار من
- ۲) چشم همچون ابر نوروز آمدش
آه همچون برق جانشوز آمدش
- ۳) کسی کو بسته زلفت نباشد
چو زلفت درهم و زیر و زبر باد
- ۴) لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است
قد تو سرو و میان موی و بر به هیئت عاج

۶۸ - در کدام بیت هر چهار پایه تشبیه ذکر شده است؟

- ۱) آلاله کوهسارنم تویی یار
بنفشه جو کنارنم تویی یار
- ۲) تو را آتش عشق اگر پر بسوخت
مرا بین که از پای تا به سر بسوخت
- ۳) در شجاعت شیر ربانیستی
در مروت خود که داند کیستی
- ۴) شبی چون چاه بیژن تنگ و تاریک
چو بیژن در میان چاه او من

۶۹ - در کدام بیت «تشبیه بلیغ اضافی» به کار رفته است؟

- ۱) آن جمله گوهرها را اندر شکند در عشق
وان عشق عجایب را هم چیز دگر سازد
- ۲) ای باغ، تویی خوش تر یا گلشن و گل در تو
یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد
- ۳) ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد
خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد
- ۴) دریای دل از لطفش پر خسرو و پر شیرین
وز قطره اندیشه، صد گونه گوهر سازد

۷۰ - در کدام گزینه تمامی ارکان تشبیه وجود دارد؟

- ۱) در دل سخن شورانگیز تو گاه موجی پس از موج دگر می‌زاید.
- ۲) عشق نیز چون آتش است که پنهان نمی‌ماند.
- ۳) دندان‌هایش مثل شیر است.
- ۴) یک کس شبیه غلامحسین شعبده باز به شیراز آمده بود.

۷۱- در کدام گزینه «تشبیه بلیغ» وجود ندارد؟

- ۱) سعدیا نیست به کاشانه دل غیر تو کس
- ۲) کیمیای عشق باید که مرد را به کمال رساند
- ۳) چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب
- ۴) بحر تویی لطف تویی بیش میازار مرا

۷۲- باتوجه به بیت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما در این سیلاب غم؛ دسته گلی شاداب را ماند»

- ۱) سیلاب غم: تشبیه بلیغ اضافی
- ۲) سیلاب: مشبه
- ۳) دسته گل: مشبه به
- ۴) ماند: ادات تشبیه

۷۳- در کدام بیت، «وجه شبه» محذوف است؟

- ۱) در آستین مرقع پیاله پنهان کن که همچو چشم صراحی زمانه خونریز است
- ۲) همچو گرد این تن خاکی نتواند برخاست از سر کوی تو زان رو که عظیم افتادست
- ۳) نبود گوهر یکدانه‌ای در این دریا و گرنه چون صدف آغوش می‌گشودم من
- ۴) بوی شیر از لب همچون شکرش می‌آید گرچه خون می‌چکد از شیوه چشم سیهش

۷۴- در مصرع دوم بیت کدام گزینه هر چهار رکن تشبیه دیده نمی‌شود؟

- ۱) تا دل گرم که گردد مشرق اقبال او نور داغ عشق نبود رایگان چون آفتاب
- ۲) خوبی پا در رکاب مه ندارد اعتبار ای خوش آن حسنی که باشد جاودان چون آفتاب
- ۳) هستی موهوم ما یک لب گشودن بیش نیست چون حباب از خجلت اظهار خاموشیم ما
- ۴) شوکت دریا نگنجد زیر دامن حباب پرده ناموس چون سازد نهان دیوانه را

۷۵- در کدام بیت هر دو نوع «تشبیه فشرده» به کار رفته است؟

- ۱) چو سهراب را دید گردآفرید که بر سان آتش همی بردمید
- ۲) سرمست می‌عشق تو در جنت و دوزخ از نار و نعم ایمن و فارغ ز عذاب است
- ۳) رخسارش آتش و دل بیچارگان سپند لعل لبش می‌و جگر خستگان کباب
- ۴) شوریده‌ای است زلف تو کز بند جسته است خط تو آن نبات که از قند رسته است

۷۶ - در همه ابیات به جز بیت «وجه شبه» وجود دارد.

- ① که نیم کوهم ز صبر و حلم و داد
 ② خوش بخت آن که مادر دانا به روز و شب
 ③ لذت داغ غمت بر دل ما باد حرام
 ④ نگویمت به تو می ماند از عزیزى عمر
 کوه را چون در رباید تندباد
 چونان فرشته بر سر او سایه گستر است
 اگر از جور غم عشق تو دادی طلبیم
 که عمر اگر چه عزیز است هم نمی ماند

۷۷ - در همه گزینه ها به جز گزینه آرایه تشبیه دیده می شود.

- ① من خویشتن اسیر کمند نظر شدم
 ② مگسی کجا تواند که بیفکند عقابی
 ③ گهی چوا اشک نشستم گهی چو رنگ پریدم
 ④ بگذار تا به چاه مذلت فرو رود
 ۷۸ - در این بیت «مانند پنبه دانه که در پنبه تعبیه است / اجرام کوههاست نهان در میان برف» مشبه و مشبه به به ترتیب کدام است؟

- ① پنبه دانه - اجرام کوهها
 ② پنبه دانه - پنبه
 ③ اجرام کوهها - پنبه دانه
 ④ کوهها - برف
 ۷۹ - در بیت «روز چو شمعی به شب زود رو و سرافراز / شب چو چراغی به روز کاسته و نیم تاب» کدام گزینه نادرست است؟

- ① بیت سه تشبیه گسترده دارد.
 ② «کاسته و نیم تاب» وجه شبه است.
 ③ هر دو واژه مشخص شده «مشبه» هستند.
 ④ آرایه تضاد در بیت وجود دارد.

۸۰ - در کدام گزینه هر چهار پایه تشبیه ذکر شده است؟

- ① بس که در بیماری هجر تو گریانم چو شمع
 ② تو یار غمگساری، تو حور دلربایی
 ③ جهان چون شب و تیغها چون چراغ
 ④ صلاى يوسف گل شد جهان گیر

۸۱ - در مصرع «آئینه سکندر جام می است بنگر» چه آرایه هایی به کار رفته است؟

- ① تشخیص - تضاد
 ② تشبیه - تلمیح
 ③ ایهام - تشبیه
 ④ حس آمیزی - تناسب

۸۲ - در کدام گزینه تشبیه گسترده وجود ندارد؟

- ① تا آسمان ز حلقه به گوشان ما شود
 ② این کوزه چو من عاشق زاری بوده است
 ③ زنگ انده گوهر عمرم بخورد
 ④ قانع به یک استخوان چو کرکس بودن
 کو عشوهای ز ابروی همچون هلال تو
 در بند سر زلف نگاری بوده است
 چون کنم کاندۀ زدایی مانده نیست
 به زان که طفیل خوان ناکس بودن

۸۳ - چون در کدام گزینه ادات تشبیه نیست؟

- ۱) لب چون غنچه گل باز کن و فاش بگو
 ۲) خرد چشم جانست چون بنگری
 ۳) چون شب‌نم اوفتاده بدم پیش آفتاب
 ۴) در بحر فتاده‌ام چو ماهی
 سر آن نقطه که کار من و دل مشکل کرد
 تو بی چشم شادان جهان نسپری
 مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم
 تا یار مرا به شست گیرد

۸۴ - در همه گزینه‌ها به جز گزینه تشبیه گسترده به کار رفته است.

- ۱) گفتا برو چو خاک تحمل کن ای فقیه
 ۲) صنمی لشکریم غارت دل کرد و برفت
 ۳) چو دریای خون شد همه دشت و راغ
 ۴) شبی چون شبه روی شسته به قیر
 یا هر چه خوانده‌ای همه در زیر خاک کن
 آه اگر عاطفت شاه نگیرد دستم
 جهان چون شب و تیغ‌ها چون چراغ
 نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر

۸۵ - در کدام بیت آرایه تشبیه دیده می‌شود؟

- ۱) دانه‌ها چون در زمین پنهان شود
 ۲) زبیش و کم زن دانا نکرد روی ترش
 ۳) چون که تا اقصای هندستان رسید
 ۴) هر که به شب شمع‌وار در نظر شاهدیست
 سر آن، سرسبزی بستان شود
 به حرف زشت نیالود نیک‌مرد دهان
 در بیابان طوطیای چندی بدید
 باک ندارد به روز کشتن و آویختن

۸۶ - در کدام بیت، تشبیه فشرده به کار نرفته است؟

- ۱) بنال مطرب مجلس بگوی گفته سعدی
 ۲) گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما
 ۳) تو باز حسن پراندی و من کبوتر دل
 ۴) سخن رسد به خریدار چون غریب شود که ماه مصر محال است در دکان ماند
 شراب انس بیاور که من نه مرد نبیدم
 در این سیلاب غم، دسته گلی شاداب را ماند
 کبوتری که رود سوی باز ناید باز

۸۷ - در همه بیت‌های زیر به استثنای بیت هر چهار پایه تشبیه موجود است.

- ۱) گفتمش سلسله و زلف بتان از پی چیست
 ۲) گفتا برو چو خاک تحمل کن ای فقیه
 ۳) گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم
 ۴) شبی چون شبه روی شسته به قیر
 گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد
 یا هر چه خوانده‌ای همه در زیر خاک کن
 ورت ز دست نیاید چو سرو باش آزاد
 نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر

۸۸- در کدام عبارت آرایه تشبیه وجود ندارد؟

- ۱) هوا هم چون نگاه وحشتناک غارها حرکتی نداشت.
- ۲) شیهه چند اسب بی شکیب، سکوت دشت را در هم می شکست.
- ۳) سوسوی چند مشعل، پرده سیاه شب را می درید و پیش می رفت.
- ۴) او در یک شب ظلمانی چون اختری روشن و پرفروغ از تاریکی ها و سیاهی ها گریخت.

۸۹- در کدام مصراع بعضی از پایه های تشبیه محذوف است؟

- ۱) هم چو لاله داغدارم بر دل از هجران تو ۲) تو همچون گل ز خندیدن لب با هم نمی آید
 - ۳) روز عید است به من ده می نابی چو گلاب ۴) گرت ز دست بر آید چو نخل باش کریم
- ۹۰- در کدام گزینه تشبیه فشرده بیشتری به کار رفته است؟

- ۱) رخ گل را که عکس یار است هوا مشاطه آب آینه دار است
- ۲) کوه صبرم نرم شد چون موم در دست غمت تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع
- ۳) گوی زمین ربوده چوگان عدل اوست وین بر کشید گنبد نیلی حصار هم
- ۴) مرغ دلم تا دام زلف و دانه خال تو دید طایر اندیشه ام افتاد در دام هوس